

Vyvěšeno dne: 21. 5. 2026

Svěšeno dne: 5. 6. 2026

23 Cdo 2523/2024-289

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Pavla Tůmy, Ph.D., a soudců JUDr. Pavla Horáka, Ph.D., a JUDr. Bohumila Dvořáka, Ph.D., ve věci žalobce **Mezinárodního rozhodčího soudu v Praze při Českomoravské komoditní burze Kladno**, se sídlem v Praze 5, Strakonická 3367, identifikační číslo osoby 60498013, zastoupeného doc. JUDr. Danou Ondřejovou, Ph.D., advokátkou se sídlem v Praze 2, Bělehradská 299/132, proti žalovanému **Rozhodčímu soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky**, se sídlem v Praze 1, Vladislavova 1390/17, identifikační číslo osoby 48135313, zastoupenému Mgr. Miloslavem Strnadem, advokátem se sídlem v Praze 2, Jugoslávská 620/29, o ochranu pověsti právnické osoby a o ochranu před nekalou soutěží, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 12 Cm 13/2021, o dovolání žalovaného proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 5. 2024, č. j. 3 Cmo 61/2023-225, t a k t o :

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 5. 2024, č. j. 3 Cmo 61/2023-225, ve výrocích II a III a rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. 1. 2023, č. j. 12 Cm 13/2021-150, ve výrocích III, IV a V se **zrušují** a věc se **vrací** Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Dosavadní průběh řízení

1. Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 16. 1. 2023, č. j. 12 Cm 13/2021-150, zamítl žalobu s návrhem na uložení povinnosti žalovanému zdržet se šíření tvrzení, že představitelé jiných tuzemských stálých rozhodčích soudů nebo společnosti organizující rozhodčí řízení, které nemají univerzální pravomoc pro řešení majetkových sporů, šíří zavádějící a klamavá marketingová vyjádření, a to bez ohledu na způsob šíření a použité

médium (výrok I), zamítl žalobu s návrhem na uložení povinnosti žalovanému zaslat všem rozhodcům, kteří byli zapsáni na jeho seznamu rozhodců ke dni 18. 1. 2021 e-mail následujícího znění: „Dále se omlouváme Mezinárodnímu rozhodčímu soudu při Českomoravské komoditní burze (PRIAC) za to, že jsme se dopustili nekalosoutěžního jednání tím, že jsme uvedli, že představitelé jiných tuzemských stálých rozhodčích soudů nebo společností organizujících rozhodčí řízení, které nemají univerzální pravomoc pro řešení majetkových sporů, šíří zavádějící a klamavá marketingová vyjádření“ v tam uvedené podobě, přičemž předmět e-mailu bude uveden jako „Omluva Mezinárodnímu rozhodčímu soudu při Českomoravské komoditní burze (PRIAC)“ (výrok II), uložil žalovanému povinnost zaslat všem rozhodcům, kteří byli zapsáni na jeho seznamu rozhodců ke dni 18. 1. 2021 e-mail ve znění: „Omlouváme se Mezinárodnímu rozhodčímu soudu při Českomoravské komoditní burze (PRIAC) za to, že jsme se dopustili protiprávního jednání spočívajícího v tom, že jsme přijali usnesení, jímž jsme stanovili, že rozhodci zapsaní na našem seznamu rozhodců nemohou být současně zapsaní na seznamu rozhodců u jiného stálého tuzemského rozhodčího soudu“ v tam uvedené podobě, přičemž předmět e-mailu bude uveden jako „Omluva Mezinárodnímu rozhodčímu soudu při Českomoravské komoditní burze (PRIAC)“ (výrok III), uložil žalovanému povinnost zrušit usnesení předsednictva ze dne 18. 1. 2021 (výrok IV) a rozhodl o náhradě nákladů řízení mezi účastníky (výrok V).

2. Rozhodl tak o žalobě, kterou se žalobce domáhal ochrany před jednáním žalovaného spočívajícím (mimo jiné) v tom, že žalovaný vydal usnesení, na jehož základě fakticky stanovil podmínku „exkluzivity“ rozhodců zapsaných na seznamu rozhodců vedeném žalovaným. Žalobce uvedl, že je stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona o komoditních burzách a v souladu se zákonem č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, (dále též jen „zákon o rozhodčím řízení“ nebo „ZRŘ“) je oprávněn rozhodovat spory z burzovních obchodů s komoditami uzavřených na Českomoravské komoditní burze Kladno, jakož i z mimoburzovních obchodů s těmito komoditami. Žalovaný je stálým rozhodčím soudem zřízeným zákonem č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Žalovaný má univerzální rozhodovací pravomoc rozhodovat majetkové spory, u nichž to zákon o rozhodčím řízení připouští.

3. Žalobce dále tvrdil, že v září 2020 byl v Poslanecké sněmovně předložen návrh novely zákona o komoditních burzách a zákona o podnikání na kapitálovém trhu, jehož přijetím by došlo k rozšíření pravomocí žalobce a rovněž Rozhodčího soudu při Burze cenných papírů Praha na rozhodování veškerých majetkových sporů podle zákona o rozhodčím řízení. Předsednictvo žalovaného přijalo dne 18. 1. 2021 usnesení, kterým zavedlo do svých vnitřních předpisů zákaz současného působení rozhodců zapsaných na seznamu vedeném žalovaným u jiného tuzemského stálého rozhodčího soudu, popřípadě společností organizujících rozhodčí řízení, s tím, že pokud tito své působení u těchto institucí v určené lhůtě neukončí, žalovaný je ze svého seznamu vyškrtne. Usnesení bylo odůvodněno tím, že představitelé ostatních stálých rozhodčích soudů šíří klamavá a zavádějící tvrzení o své pravomoci a že žalovaný cítil potřebu se od takových prohlášení distancovat v zájmu zachování svého dobrého jména a výsadního postavení žalovaného a znovuoobnovení důvěry v rozhodčí řízení. Podle žalobce ale bylo přijetí usnesení motivováno záměrem omezit hospodářskou soutěž, aby nedošlo ke zrovnoprávnění rozhodčích soudů, resp. aby si žalovaný udržel své výsadní postavení. Usnesení žalovaný rozeslal všem rozhodcům, kteří u něj byli v době jeho přijetí zapsáni. Toto opatření se tak negativně dotklo nejen postavení samotných rozhodců, nýbrž též žalobce, neboť někteří rozhodci s ním rozvázali spolupráci, když upřednostnili své setrvání u žalovaného, což snížilo konkurenceschopnost žalobce a byla mu tak způsobena nemajetková újma. Podle žalobce představovalo jednání žalovaného

nedovolené omezení hospodářské soutěže (jednak v podobě zneužití dominantního postavení žalovaného, jednak porušením zákazu kartelových dohod) a současně jeho jednání představovalo zakázané jednání v nekalé soutěži.

4. K odvolání žalobce a žalovaného Vrchní soud v Praze dovoláním napadeným rozsudkem rozsudek soudu prvního stupně ve výrocích I a II zrušil a řízení v tomto rozsahu zastavil (první výrok), ve výrocích III a IV rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (druhý výrok) a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů (třetí výrok).

5. Ohledně výroku I a II soudu prvního stupně vzal žalobce žalobu zpět a odvolací soud proto tyto výroky zrušil a ve vztahu k nim řízení zastavil. Ve zbývajících částech řízení odvolací soud vyšel ze skutkových závěrů zjištěných soudem prvního stupně a za správné považoval i právní závěry soudu prvního stupně a pro stručnost na ně odkázal. Odvolací soud tak dospěl k závěru o důvodnosti nároků žalobce z titulu ochrany před jednáním v nekalé soutěži podle § 2976 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, (dále jen „o. z.“), jež spočívá v zavedení „exkluzivity“ rozhodců předmětným unesením žalovaného.

6. První podmínku generální klauzule nekalé soutěže v podobě jednání v hospodářském styku shledal odvolací soud splněnou. Podle odvolacího soudu žalobce a žalovaný navzájem jednají v hospodářském styku, neboť jsou vůči sobě v konkurenčním vztahu, jelikož se oba střetávají na stejném výseku trhu, a to přinejmenším v tom rozsahu, v němž se jejich pravomoci překrývají. V této souvislosti soudy zohlednily i chystané rozšíření pravomocí žalobce, a tedy i okruhu sporů, které by byly v takovém případě oprávněny rozhodovat oba účastníci. Ti jsou přitom osobami soukromého práva a soutěží o přízeň „zákazníků“, přičemž v rozhodčím řízení rozhodci nenalézají právo, ale v zastoupení stran vytváří obsah nového závazku, nahrazujícího jejich původní (sporné) závazky.

7. Podmínku rozporu jednání s dobrými mravy odvolací soud shledal splněnou zejména s ohledem na okolnosti přijetí usnesení, k němuž došlo v souvislosti s projednáváním novely zákona rozšiřující pravomoc žalobce (sněmovní tisk č. 933), a na motivaci žalovaného udržet si výsadní postavení. Na tom dle odvolacího soudu nemohl nic změnit ani žalovaný uváděný důvod pro přijetí předmětného usnesení spočívající v obraně rozhodčího řízení proti domnělé nekalé soutěži nebo jiného protiprávního jednání žalobce, neboť závěr o existenci nekalé soutěže může učinit jen obecný soud. Podle odvolacího soudu navíc žalovaný předmětným usnesením zavedl další podmínky pro zápis rozhodců na jeho seznam nad rámec zákona, aniž pro to existovaly legitimní důvody.

8. Jednání žalovaného bylo dle odvolacího soudu rovněž způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům, a to jak žalobci, tak jeho potenciálním „zákazníkům“. Rozhodci představují cenné aktivum jednotlivých rozhodčích soudů a mají potenciál ovlivnit, který rozhodčí soud si zákazník zvolí. Přijetím předmětného usnesení proto žalovaný jednak mohl způsobit vznik prospěchu na své straně, a jednak poškodit jiné rozhodčí soudy, kteří tímto o rozhodce (jejichž počet je omezený), přijdou. V důsledku odchodu rozhodců z jednoho z rozhodčích soudů budou ve své volbě omezeni i potenciální účastníci soukromoprávních sporů.

9. Jelikož odvolací soud shledal žalobu důvodnou z titulu ochrany proti nekalé soutěži, dále se již nezabýval posouzením, zda by byla žaloba důvodná i z důvodu ochrany hospodářské soutěže proti jejímu omezení zneužitím dominantního postavení žalovaného. Odvolací soud se tak ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že přijetí předmětného usnesení o „exkluzivitě“ rozhodců mělo vliv již na stávající (v době jeho přijetí) postavení žalobce (jeho zhoršení, které mohlo přivodit a dvakrát i přivodilo újmu spočívající v odlivu potenciálních zákazníků), protože mohlo způsobit (a v devatenácti případech i způsobilo) odchod rozhodců od žalobce, kteří se vyznaží v problematice sporů z burzovních obchodů. Dispozice odborníky na rozhodovací agendu je přitom nepochybně důležitým faktorem pro

výběr rozhodčího soudu ze strany zákazníků a ovlivňuje tak hospodářské postavení rozhodčích soudů, které jsou (přesto, že k rozšíření pravomocí žalobce nakonec nedošlo) v soutěžním, a to dokonce v přímém konkurenčním, postavení.

II. Dovolání a vyjádření k němu

10. Rozsudek odvolacího soudu napadl žalovaný dovoláním, které považuje za přípustné podle § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, (dále jen „o. s. ř.“), neboť napadené rozhodnutí dle žalovaného závisí na vyřešení otázek hmotného práva, které dosud nebyly v rozhodování odvolacího soudu vyřešeny, a to:

- (i) zda jednájí stálé rozhodčí soudy zřízené na základě zákona o rozhodčím řízení navzájem v hospodářském styku;
- (ii) zda je v rozporu s dobrými mravy soutěže, pokud stálý rozhodčí soud zřízený na základě zákona o rozhodčím řízení stanoví pro zápis na jeho seznam rozhodců podmínku spočívající v tom, že daný rozhodce nebude po dobu působení u daného stálého rozhodčího soudu zároveň působit jako rozhodce zapsaný na seznamu rozhodců jiného stálého rozhodčího soudu;
- (iii) pokud zákaz konkurence mezi stálými rozhodčími soudy sám o sobě v rozporu s dobrými mravy soutěže není, činí usnesení rozporné s dobrými mravy to, že bylo ze strany žalovaného přijato v době projednávání sněmovního tisku č. 933, jehož předmětem bylo rozšíření pravomoci žalobce, nebo jako reakce na klamavá vyjádření ostatních rozhodčích soudů?

11. Žalovaný uplatňuje dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci podle ustanovení § 241a odst. 1 o. s. ř. Má za to, že žalovaný nejedná se žalobcem v hospodářském styku vzhledem k postavení a pravomoci stálých rozhodčích soudů určených zákonem o rozhodčím řízení, kdy postavení stálých rozhodčích soudů je v zásadě totožné jako postavení soudů obecných. Stálé rozhodčí soudy nejsou dle žalovaného osobami soukromého práva a neuskutečňují svoji činnost za účelem tvorby zisku ani jiného hospodářského prospěchu. I pokud by tomu tak bylo, pak předmětné jednání žalovaného nebylo v rozporu s dobrými mravy soutěže, neboť ujednání o zákazu konkurence mezi spolupracujícími osobami jsou v podnikatelské praxi zcela běžná a některých případech tento zákaz plyne přímo ze zákona. Byť takový zákaz ze své podstaty omezuje účast jiného v hospodářské soutěži, přesto není v konkurenčním prostředí nedovolený z důvodu ochrany před nekalou soutěží. Z tohoto hlediska jsou pak irelevantní či dokonce legitimní motivy žalovaného pro vydání předmětného usnesení, jež soudy spojily s projednáváním legislativního návrhu o úpravě pravomocí stálých rozhodčích soudů. Dle žalovaného by měly být posuzovány pouze účinky předmětného usnesení na hospodářskou soutěž a nikoli jeho vlastní obsah. Jednání žalovaného navíc sledovalo legitimní cíl, neboť v případě rozšíření pravomoci žalobce by vzrostla jeho reálná možnost konkurovat žalovanému a nic by nebránilo rozhodcům zapsaným na jeho listině rozhodců nechat se bez jakéhokoli omezení zapsat na listinu rozhodců vedenou žalobcem. V této souvislosti se navíc minimálně jeden z ostatních stálých rozhodčích soudů vyjadřoval k dotčené problematice klamavě.

12. Žalovaný navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu v rozsahu druhého a třetího výroku zrušil, a dále aby ve výrocích III, IV a V zrušil též rozsudek soudu prvního stupně a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

13. Žalobce se k podanému dovolání vyjádřil v tom smyslu, že je navrhuje jako nepřípustné odmítnout, neboť položené otázky byly odvolacím soudem vyřešeny v souladu

s rozhodovací praxí dovolacího soudu nebo na jejich vyřešení rozhodnutí odvolacího soudu nezávisí či jsou položeny na základě vlastních skutkových tvrzení žalovaného. Nebude-li dovolání jako nepřipustné odmítnuto, mělo by být dle žalobce zamítnuto, neboť právní posouzení věci odvolacím soudem je správné.

III. Přípustnost dovolání

14. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, zastoupenou advokátem (§ 240 odst. 1 a § 241 odst. 1 o. s. ř.), posoudil, zda je dovolání přípustné.

15. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

16. Podle ustanovení § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně, anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

17. Dovolací soud přezkoumá rozhodnutí odvolacího soudu jen z důvodů uplatněných v dovolání. Jestliže je dovolání přípustné, přihledne k případným vadám uvedeným v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny (§ 242 odst. 3 o. s. ř.).

18. Dovolání je podle § 237 o. s. ř. přípustné pro řešení otázky (i), zda jednájí stálé rozhodčí soudy zřízené na základě zákona o rozhodčím řízení navzájem v hospodářském styku, která dosud nebyla v rozhodování dovolacího soudu vyřešena.

19. Dovolání je rovněž přípustné i pro řešení otázek (ii a iii), zda je v rozporu s dobrými mravy soutěže, pokud stálý rozhodčí soud zřízený na základě zákona o rozhodčím řízení stanoví pro zápis na jeho seznam rozhodců podmínku spočívající v tom, že daný rozhodce nebude po dobu působení u daného stálého rozhodčího soudu zároveň působit jako rozhodce zapsaný na seznamu rozhodců jiného stálého rozhodčího soudu, a to i v souvislosti s projednáváním legislativního záměru o změně pravomoci stálých rozhodčích soudů, neboť tyto otázky dosud rovněž nebyly v rozhodování dovolacího soudu vyřešeny.

IV. Důvodnost dovolání a právní úvahy dovolacího soudu

K jednání stálých rozhodčích soudů v hospodářském styku

20. Dovolání není v rozsahu otázky (i) důvodné, neboť rozhodnutí odvolacího soudu při vyřešení této otázky nespočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.).

21. Odvolací soud v napadeném rozhodnutí dospěl k závěru, že žalobce i žalovaný vůči sobě jednájí v hospodářském styku, neboť jsou oba subjekty soukromého práva, které působí na stejném výseku trhu a vzájemně soupeří o přízeň „zákazníků“ (bod 29 napadeného rozhodnutí).

22. Dovolatel pak v dovolání namítá, že rozhodčí soudy nejsou osobami soukromého práva, když postavení rozhodčích soudů je v zásadě totožné jako postavení soudů obecných, a proto je hospodářský styk mezi rozhodčími soudy vyloučen.

23. Podle § 2972 o. z. kdo se účastní hospodářské soutěže (soutěžitel), nesmí při soutěžní činnosti, ani při sdružování k výkonu soutěžní činnosti, vlastní účast v hospodářské soutěži nekalou soutěží zneužívat, ani účast jiných v hospodářské soutěži omezovat.

24. Podle § 2976 odst. 1 o. z. kdo se dostane v hospodářském styku do rozporu s dobrými mravy soutěže jednáním způsobilým přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům, dopustí se nekalé soutěže. Nekalá soutěž se zakazuje.

25. Podle § 2 odst. 1 a 2 ZRŘ (ve znění účinném od 1. 12. 2016) strany se mohou dohodnout, že o majetkových sporech mezi nimi, s výjimkou sporů ze smluv, které se spotřebitelem uzavírá podnikatel, sporů vzniklých v souvislosti s výkonem rozhodnutí a incidenčních sporů, k jejichž projednání a rozhodnutí by jinak byla dána pravomoc soudu nebo o nichž to stanoví zvláštní zákon, má rozhodovat jeden nebo více rozhodců anebo stálý rozhodčí soud (rozhodčí smlouva) (odst. 1). Rozhodčí smlouvu lze platně uzavřít, jestliže strany by mohly o předmětu sporu uzavřít smír (odst. 2).

26. Podle § 13 odst. 1 ZRŘ (ve znění účinném od 1. 1. 2013) stálé rozhodčí soudy mohou být zřízeny pouze jiným zákonem nebo jen tehdy, pokud jejich zřízení jiný zákon výslovně připouští.

27. Podle § 13 odst. 2 ZRŘ stálé rozhodčí soudy mohou vydávat své statuty a řády, které musí být uveřejněny v Obchodním věstníku; tyto statuty a řády mohou určit způsob jmenování rozhodců, jejich počet, a mohou výběr rozhodců vázat na seznam vedený u stálého rozhodčího soudu. Statuty a řády mohou též určit způsob řízení a rozhodování i jiné otázky související s činností stálého rozhodčího soudu a rozhodců včetně pravidel o nákladech řízení a odměňování rozhodců.

28. Podle § 28 odst. 2 ZRŘ rozhodčí nález, který nelze přezkoumat podle § 27, nebo u něhož marně uplynula lhůta k podání žádosti o přezkoumání podle § 27, nabývá dnem doručení účinku pravomocného soudního rozhodnutí a je soudně vykonatelný.

29. Podle § 19 odst. 1 a 3 zákona č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, (ve znění účinném od 1. 1. 1995) při Hospodářské komoře České republiky působí jako stálý rozhodčí soud Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky jako nezávislý orgán pro rozhodování sporů nezávislými rozhodci podle předpisů o rozhodčím řízení (odst. 1). Rozhodčí soud rozhoduje majetkové spory podle zvláštního zákona (odst. 3).

30. Podle § 28 odst. 1 a 3 zákona č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách, (ve znění účinném od 1. 1. 1995) při burze může působit burzovní rozhodčí soud jako stálý nezávislý orgán pro rozhodování sporů uvedených v odstavci 3 nezávislými rozhodci (odst. 1). Spory z burzovních obchodů (§ 2), které jsou jinak příslušné rozhodovat soudy, se rozhodují, jestliže se strany o tom dohodnou, v rozhodčím řízení před burzovním rozhodčím soudem. To platí i pro obchodní spory z mimoburzovních obchodů, jejichž předmětem jsou komodity, jimiž se na burze obchoduje (odst. 3).

31. Podle § 54 odst. 1 a 2 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, (ve znění účinném od 1. 1. 2013) organizátor regulovaného trhu může zřídit stálý rozhodčí soud (odst. 1). Stálý rozhodčí soud rozhoduje spory z obchodů na regulovaném trhu organizovaném zřizovatelem a z vypořádání těchto obchodů, jakož i spory z obchodů v mnohostranném obchodním systému provozovaném zřizovatelem a z vypořádání těchto

obchodů. Stálý rozhodčí soud rozhoduje i spory z obchodů s komoditami a spory z dalších obchodů na finančním trhu, pokud takové obchody vyplývají z další podnikatelské činnosti zřizovatele registrované Českou národní bankou podle § 39. Stálý rozhodčí soud může též rozhodovat spory z ostatních obchodů s investičními nástroji nebo komoditami, spory z podnikání na kapitálovém trhu, peněžním trhu, trhu doplňkového penzijního spoření, pojišťovacím trhu a trhu penzijního připojištění, pokud se na tom strany dohodnou.

32. Dovolací soud ve svém rozhodování dospěl k ustálenému závěru, že jednáním v nekalé soutěži je pouze takové jednání, které na základě individuálního posouzení věci a s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem naplňuje všechny podmínky generální klauzule nekalé soutěže podle § 2976 odst. 1 o. z. Právní úprava nekalé soutěže chrání hospodářskou soutěž jako takovou. Ochrana hospodářské soutěže znamená na straně jedné dodržení fair pravidel soutěže, zejména nastavení alespoň srovnatelných výchozích podmínek nutných pro to, aby výsledky, jichž soutěžitel dosáhl, odpovídaly především jeho poctivě vynaloženému úsilí, na straně druhé vyžaduje též zachování přiměřeně „bezpečného“ trhu pro zákazníka (srov. obdobně na základě právní úpravy účinné do 31. 12. 2013 rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2007, sp. zn. 32 Odo 1125/2006, uveřejněný pod číslem 96/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, dle účinné právní úpravy srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2019, sp. zn. 23 Cdo 4297/2018).

33. Dovolací soud dále ve svém rozhodování dovedl, že soutěžněprávní úprava podle § 2972 a násl. o. z. (dle právní úpravy účinné do 31. 12. 2013 obdobně podle § 41 a násl. zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku) se vztahuje na veškerá jednání, která mohou mít jakýkoliv nepříznivý vliv na hospodářskou soutěž, jsou-li vedena soutěžním záměrem (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 2014, sp. zn. 23 Cdo 1526/2011).

34. O jednání v hospodářské soutěži jde proto tehdy, je-li jednání činěno se soutěžním záměrem (je soutěžně orientováno). Proto otázku, zda je jednání osoby jednáním v hospodářské soutěži, je nutno posuzovat pomocí zkoumání soutěžního záměru (cíle, účelu či orientace). Je-li soutěžní záměr objektivně dán, jde o jednání v hospodářské soutěži bez ohledu na status jednající osoby jako podnikatele či nepodnikatele (srov. obdobně na základě právní úpravy účinné do 31. 12. 2013 rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2003, sp. zn. 29 Odo 106/2001, uveřejněný pod číslem 49/2004 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, nebo ze dne 20. 9. 2010, sp. zn. 23 Cdo 2343/2009, a ze dne 28. 1. 2016, sp. zn. 23 Cdo 3459/2015, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2016, sp. zn. 23 Cdo 2143/2016, dle účinné právní úpravy srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2020, sp. zn. 23 Cdo 3500/2019, uveřejněný pod číslem 46/2021 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Jinak řečeno, soutěžení je takové nejruznější chování, které přímo či i nepřímo ovlivňuje úspěch či neúspěch ostatních soutěžitelů (srov. například rozsudek ze dne 28. 5. 2010, sp. zn. 23 Cdo 1345/2009) a jednání soutěžitelů v hospodářské soutěži je takové, které je ovlivněno soutěžním záměrem, tj. záměrem v hospodářské soutěži uspět (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 3. 2009, sp. zn. 23 Cdo 4941/2008).

35. Soutěžní záměr přitom nelze ztotožňovat s úmyslem; soutěžní záměr existuje tehdy, když určitým jednáním jsou objektivně (co do výsledku) sledovány soutěžní, konkurenční cíle, na rozdíl od možných cílů jiných, např. vzdělávacích, objektivního testování výrobků apod. (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2020, sp. zn. 23 Cdo 3500/2019, uveřejněný pod číslem 46/2021 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, nebo ze dne 26. 3. 2009, sp. zn. 23 Cdo 4941/2008, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2020, sp. zn. 23 Cdo 3945/2019).

36. Nejvyšší soud dále ve svém rozhodování definoval soutěžitele jako subjekty, které působí v podobných, nebo navzájem substituovatelných oborech nebo hospodářských činnostech, a dále též jako ty, mezi nimiž na základě objektivní povahy jejich výrobků či služeb nebo na základě vlastní aktivity dojde na trhu k hospodářskému zájmovému střetu, přičemž jako soutěžitele lze chápat i ty subjekty, mezi nimiž pro nekalost počínání jednoho z nich vlastně nikdy k přímému konkurenčnímu střetu nedojde. K soutěži proto dochází všude tam, kde je trh, jenž je určen časem, prostorem a předmětem. Existence soutěžního vztahu mezi účastníky závisí na tom, zda jednání jednoho soutěžitele zasahuje do sféry činnosti druhého soutěžitele (srov. obdobně na základě právní úpravy účinné do 31. 12. 2013 rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2003, sp. zn. 29 Odo 106/2001, uveřejněný pod č. 49/2004 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2010, sp. zn. 23 Cdo 1345/2009, či ze dne 17. 6. 2014, sp. zn. 23 Cdo 1526/2011).

37. Již prvorepubliková rozhodovací praxe vyslovila závěr, že jde o vztahy v hospodářském styku, v nichž jednající usilují o prosazení vlastních zájmů, pokud jen pohnutkou nebo skutečným následkem tohoto jednání jest docílení nějakého hospodářského prospěchu ať vlastního nebo cizího. Poškozený a škůdce nemusí být soutěžiteli, stačí, staly-li se závadné projevy v hospodářském styku (srov. rozsudek bývalého Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 29. 11. 1935, sp. zn. Rv I 2136/35, uveřejněný pod číslem 14734/1937 Sbírky rozhodnutí nejvyššího soudu československé republiky ve věcech občanských).

38. K těmto závěrům se rozhodovací praxe dovolacího soudu přihlásila i při výkladu právní úpravy ochrany proti nekalé soutěži stanovící pojmový znak jednání v „hospodářském styku“ (oproti původnímu termínu „hospodářské soutěže“, s účinností od 1. 7. 2010 alternativně, s účinností od 1. 1. 2014 výlučně) (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne ze dne 29. 6. 2021, sp. zn. 23 Cdo 1420/2020, uveřejněný pod číslem 46/2021 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, či jeho rozsudek ze dne 19. 7. 2023, sp. zn. 23 Cdo 476/2023, uveřejněný pod číslem 54/2024 Sbírky soudních rozhodnutí či stanovisek, popřípadě jeho usnesení ze dne 26. 6. 2017, sp. zn. 23 Cdo 5910/2016).

39. Na základě těchto judikatorních východisek pak dovolací soud formuloval rovněž svůj závěr, podle kterého jedná-li žalovaný jako státní orgán při výkonu veřejné moci [tj. i ve smyslu čl. 36 odst. 3 a 4 Listiny základních práv a svobod, jehož úprava je provedena v zákoně č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)], neúčastní se při této činnosti hospodářské soutěže (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2021, sp. zn. 23 Cdo 1420/2020).

40. Pro posouzení v poměrech projednávané věci lze ze závěrů uvedené rozhodovací praxe dovolacího soudu zdůraznit, že postavení soutěžitele v hospodářské soutěži se neodvíjí samo o sobě od zjištění, zda určitá osoba je (statusově vzato) osobou soukromého práva či nikoli. Nýbrž od zjištění, zda tato osoba při své činnosti vystupovala jako soutěžitel v hospodářském styku, tj. ve styku soukromém, při kterém byla vedena soutěžním záměrem, tedy sledovala objektivně (co do výsledku) soutěžní, konkurenční cíle, a to na rozdíl od možných jiných právních styků, mezi které patří též výkon veřejné moci (jenž není stykem soukromým, resp. výkonem soukromých práv či povinností, natož vedeným soutěžním záměrem). Stejně tak není významné, zda taková osoba vznikla na základě zákona, rozhodnutím či jinou činností orgánu veřejné moci nebo na základě soukromého právního jednání osob, zda tato osoba má (statusově vzato) postavení podnikatele či zda vykonává svoji činnost za účelem zisku či nikoli ani zda je činnost této osoby zvláště upravena (omezena) právním předpisem.

41. Z rozhodovací praxe dovolacího soudu a Ústavního soudu plyne, že základní podmínkou pro rozhodování v rozhodčím řízení je projev vůle subjektů určitého právního vztahu k přenesení pravomoci k rozhodování sporu vzniklého z takového právního vztahu na rozhodce. Ačkoliv se tedy v rozhodčím řízení projednávají věci, jež projednávají rovněž soudy, resp. se v něm také rozhoduje o právech a povinnostech občanskoprávně relevantních subjektů, a ačkoliv jeho výsledku (rozhodčím nálezům) zákon připíná obdobný znak vykonatelnosti, tj. státem garantované vynutitelnosti, je nepochybné, že mezi oběma řízeními existují rovněž podstatné odlišnosti. Předně, rozhodčí řízení není zcela autonomní, neboť ve vztahu k němu soudní řízení představuje korektivní (opravný) element, byť jsou možnosti nápravy omezené, a podmíněné existencí jen taxativně vyjmenovaných vad. Za druhé, oproti soudnímu řízení je referenčním systémem rozhodování sporu nikoliv platné (hmotné) právo, nýbrž jsou připuštěny (vedle něj či namísto něj) i tzv. „zásady spravedlnosti“. Za třetí, zatímco soudní řízení je vedeno nezávislými soudci, začleněnými do institucionálně vybudované struktury soudní soustavy (čl. 82, čl. 91 Ústavy) na základě jmenování prezidentem republiky bez časového omezení (čl. 93 odst. 1 Ústavy), k rozhodčímu řízení jsou povoláni ad hoc rozhodci jakožto soukromé osoby, určené zásadně dohodou účastníků sporu. A konečně, soudní řízení je výrazem typové působnosti soudní moci jakožto ústavně založené moci státní (čl. 2 odst. 1, čl. 81, čl. 90 Ústavy) a tím i nezpochybnitelně moci veřejné, na rozdíl od řízení rozhodčího, jež má sice zákonnou základnu, nicméně nenastupuje automaticky (ústavně, resp. veřejnoprávně), nýbrž na základě soukromé (soukromoprávní) dohody účastníků konkrétního občanskoprávního (majetkového) vztahu, resp. jejich individuálního rozhodnutí či vůle, vtělené do konkrétní rozhodčí smlouvy, a je tak od soudního řízení soukromým odklonem. Převažují-li ve vyloženém srovnání zjevně v postavení rozhodce v rozhodčím řízení rysy soukromoprávní, logicky mu nelze naopak připínat atribut veřejné moci. Právě to je od soudu relevantně odlišuje, a to v kvalitě natolik zásadní, že rozhodci znak připodobitelnosti k postavení soudu svědčit nemůže (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2011, sp. zn. 23 Cdo 111/2009, a usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 1. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 37/08).

42. Shora uvedené závěry se uplatní pro rozhodce, stejně jako pro stálé rozhodčí soudy (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 7. 2007, sp. zn. IV. ÚS 1357/07).

43. Právě z tohoto postavení rozhodců (stejně jako stálých rozhodčích soudů) pak dle shora uvedené rozhodovací praxe Ústavního soudu plyne, že proti rozhodčímu nálezu nelze podat ústavní stížnost, neboť se nejedná o rozhodnutí orgánu veřejné moci. Obdobně pak rozhodce (stejně jako stálý rozhodčí soud) nemá aktivní legitimaci k podání návrhu na zrušení zákona podle § 64 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.

44. Toto postavení rozhodců (stálých rozhodčích soudů) se odráží rovněž v povaze jejich odpovědnosti za výkon rozhodčího činnosti. V tomto smyslu dovolací soud ve svém rozhodování formuloval závěr, podle kterého za výkon veřejné moci nelze považovat rozhodovací činnost rozhodců či stálých rozhodčích soudů, byť byly zřízeny zákonem o rozhodčím řízení za účelem rozhodování majetkových sporů nezávislými a nestrannými rozhodci. Nelze tak ani dovodit odpovědnost státu podle zákona č. 82/1998 Sb. za nemajetkovou újmu způsobenou rozhodčím nálezem, který byl soudem zrušen pro neplatnost rozhodčí doložky (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2019, sp. zn. 30 Cdo 2244/2017, či usnesení Ústavního soudu ze dne 4. 9. 2012, sp. zn. IV. ÚS 710/12).

45. Z takto judikatorně vyloženého smyslu a účelu právní úpravy rozhodčího řízení plyne, že nabídka rozhodců a rozhodčích soudů na rozhodování majetkových sporů se neuskutečňuje v rámci výkonu veřejné moci, nýbrž jako součást soukromého styku rozhodců a rozhodčích soudů. V této souvislosti (nikoli však při vlastním rozhodování

konkrétního majetkového sporu na základě rozhodčí smlouvy) se tak rozhodci a rozhodčí soudy dostávají do styku hospodářského, jelikož je veden soutěžním záměrem, jenž sleduje (objektivně) co do výsledku cíle soutěžní a nikoli možné cíle jiné (např. osobní, rodinné, soukromé, vzdělávací apod.).

46. Ostatně i skutečnost, že volba (výběr) konkrétního rozhodce, který bude případný majetkový spor mezi stranami projednávat, záleží zásadně na vůli stran sporu, stejně jako na vůli rozhodce takto založené oprávnění přijmout a spor stran projednat a rozhodnout, odpovídá soukromé hospodářské povaze styku rozhodců, a v tomto smyslu i soutěžnímu záměru při nabídce a přijetí funkce rozhodce. Jak uvedeno již shora, z hlediska posuzování tohoto záměru není samo o sobě rozhodné, zda vzhledem ke konkrétním okolnostem rozhodce při výkonu své funkce dosáhne zisku či zda o to vůbec usiluje nebo jak s příjmy z výkonu této činnosti naloží.

47. Existenci soutěžního vztahu rozhodců a rozhodčích soudů v souvislosti s rozhodováním v rozhodčím řízení pak ostatně odpovídá i skutkové zjištění soudů v projednávané věci o záměru a účincích předmětného jednání žalovaného, jež se měly projevit a projevíly právě v rámci soutěže, resp. v rámci hospodářského styku mezi účastníky v souvislosti s jejich rozhodčí činností.

48. Z tohoto hlediska se činnost stálých rozhodčích soudů neliší od postavení rozhodců, a to ani v důsledku zákonem vyhrazené možnosti vydávat statuty a řády určující způsob jimi vedeného rozhodčího řízení a rozhodování v něm, včetně určení způsobu jmenování rozhodců, a za tím účelem případně vést i seznam rozhodců, kteří věc projednávají a rozhodují jménem rozhodčího soudu. Jak přílehlavě uvedl odvolací soud, může to být právě možnost konkrétního výběru rozhodců ze seznamu vedeného rozhodčím soudem, který ovlivní rozhodnutí stran sporu o výběru konkrétního rozhodce či stálého rozhodčího soudu (v rámci jeho zákonem upravené příslušnosti) k projednání a rozhodnutí jejich sporu.

49. Vzhledem ke konkrétním poměrům projednávané věci je správný i závěr odvolacího soudu, že žalobce a žalovaný se v rámci jejich hospodářského styku nacházejí v přímém konkurenčním postavení, a to minimálně v rozsahu, v němž se jejich činnost (v rámci zákonem upravené příslušnosti pro vedení rozhodčího řízení) skutečně překrývá (a případně se též v rozsahu přípravy vstupu na společný trh překrývat měla), neboť v tomto rozsahu své činnosti působí účastníci v substituovatelných oborech, přičemž mezi sebou mohou (přímo) soutěžit jak o zájem stran sporu na projednání a rozhodnutí jejich věci, tak o spolupráci s rozhodci.

50. Opačné závěry pak neplynou ani z dovolatelem citovaného nálezu Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2011, sp. zn. I. ÚS 3227/07, v němž Ústavní soud neřešil (a tudíž ani v tomto směru ničeho nedovodil), zda nabídka rozhodců a rozhodčích soudů na provedení rozhodčího řízení se odehrává v rámci výkonu veřejné moci či nikoli, nýbrž posuzoval, zda projednáním věci v rozhodčím řízení se strany vzdávají právní ochrany a jaké okolnosti zakládají důvod zrušení rozhodčího nálezu soudem.

51. Na shora uvedených závěrech pak nic nemění ani skutečnost, že pro účely právní úpravy o svobodném přístupu k informacím mohou být stále rozhodčí soudy považovány za veřejnou instituci podle § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění účinném od 23. 3. 2006 (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 2. 2019, sp. zn. 6 As 282/2018); jako ostatně i jiné subjekty účastníci se hospodářské soutěže (včetně kupříkladu státního podniku Letiště Praha, Budějovického Budvaru, národního podniku, společnosti ČEZ, a. s., nebo České televize a Českého rozhlasu, srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 16. 1. 2003, III. ÚS 671/02, a ze dne 24. 1. 2007,

I. ÚS 260/06, a rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2008, sp. zn. 8 As 57/2006, a ze dne 6. 10. 2009, sp. zn. 2 Ans 4/2009).

52. K dovolatelem položené otázce tak lze uzavřít, že stálé rozhodčí soudy se v souvislosti s rozhodováním majetkových sporů podle zákona o rozhodčím řízení, nejde-li o vlastní rozhodování konkrétního majetkového sporu na základě rozhodčí smlouvy, účastní hospodářské soutěže a mohou se v hospodářském styku dopustit jednání v nekalé soutěži.

53. Dospěl-li odvolací soud na základě skutkových zjištění [jež dovolacímu přezkumu nepodléhají (srov. § 241a odst. 1 a § 242 odst. 3 věty první o. s. ř.)] k závěru, že žalobce a žalovaný vůči sobě mohou vystupovat v hospodářském styku a jednat nekalosoutěžně, je jeho rozhodnutí při řešení této otázky správné.

K rozporu výhrady „exkluzivity“ rozhodců s dobrými mravy soutěže

54. Jelikož byla v projednávané věci splněna první podmínka generální klauzule nekalé soutěže ve smyslu § 2976 odst. 1 o. z. spočívající v předmětném jednání žalovaného v hospodářském styku, přistoupil dovolací soud k posouzení otázky týkající se splnění podmínky porušení dobrých mravů soutěže.

55. Dovolání je v rozsahu otázek (ii) a (iii) důvodné, neboť rozhodnutí odvolacího soudu při vyřešení těchto otázek spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.).

Právní východiska porušení dobrých mravů soutěže

56. Porušení dobrých mravů soutěže představuje jeden z předpokladů, které musí být splněny, aby určité jednání mohlo být v souladu s § 2976 odst. 1 o. z. označeno za nekalou soutěž. Právě užití pojmu dobré mravy soutěže řadí toto ustanovení k právním normám s relativně neurčitou hypotézou. Dobré mravy judikatura ustáleně charakterizuje jako souhrn společenských, kulturních a mravních norem, jež v historickém vývoji osvědčují jistou neměnnost, vystihují podstatné historické tendence, jsou sdíleny rozhodující částí společnosti a mají povahu norem základních (srov. obdobně na základě právní úpravy účinné do 31. 12. 2013 rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. 3 Cdon 69/96).

57. V obecné rovině představují dobré mravy souhrn etických, obecně zachovávaných a uznávaných zásad, jejichž dodržování je mnohdy zajišťováno i právními normami tak, aby každé jednání bylo v souladu s obecnými morálními zásadami demokratické společnosti. Tento obecný horizont, který vývojem společnosti rozvíjí i svůj morální obsah v prostoru a čase, musí být posuzován z hlediska konkrétního případu a také v daném čase, na daném místě a ve vzájemném jednání účastníků právního vztahu. Výklad rozhodných podmínek pro závěr, že konkretizované jednání stojí „v rozporu s dobrými mravy“, je z povahy věci založen v rovině tzv. soudního uvážení směřujícího k vymezení relativně neurčitého pojmu. Interpretace právní normy zde vystihuje požadavek stanovit - a to zpravidla jen demonstrativním výčtem konkrétních znaků nebo určením neuzavřené množiny obecných hledisek - kritéria, s jejichž pomocí se lze k normativně užitému pojmu přiblížit (srov. například nálezy Ústavního soudu ze dne 12. 3. 2001 sp. zn. II. ÚS 544/2000, a ze dne 14. 11. 2017 sp. zn. I. ÚS 3391/15).

58. Pojem dobré mravy soutěže je však třeba poněkud modifikovat, a to právě proto, že se uplatňují v hospodářské soutěži, tj. v prostředí, kde cílem je na trhu se prosadit, získat zde oproti jiným výhodu, což předpokládá jistou míru agresivity a „podnikatelské vychytralosti“. Je však třeba vždy dodržet korektní a soutěžně přijatelné metody. Samozřejmým předpokladem jednání v souladu s dobrými mravy soutěže

je zachovat poctivost a slušnost (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2018, sp. zn. 23 Cdo 4554/2017).

59. Dobré mravy soutěže proto představují zvláštní kategorii odlišnou od dobrých mravů jako takových a spjatou s principy poctivého hospodářského styku. Soutěžení na trhu připouští určitou míru agresivity, avšak ani zde se nelze dopouštět jednání, které je ve vztahu k ostatním soutěžitelům zákeřné, podvodné či parazitující nebo předstupuje před spotřebitele a zákazníky s klamavými údaji (srov. obdobně podle právní úpravy účinné do 31. 12. 2013 např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 10. 1. 2011, sp. zn. 23 Cdo 5184/2009, a ze dne 30. 10. 2014, sp. zn. 23 Cdo 3338/2012, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2015, sp. zn. 23 Cdo 1962/2015).

60. Otázka existence rozporu s dobrými mravy soutěže je otázkou právní, nikoliv skutkovou. Skutkovou otázkou je pouze zjištění obsahu jednání, které se vytyká jako odporující dobrým mravům soutěže. Zda bude konkrétní jednání hodnoceno jako jednání v rozporu s dobrými mravy soutěže je třeba posoudit podle konkrétních okolností projednávané věci, resp. individuálně s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem jednání účastníků v příslušném období a jejich tehdejšímu postavení (srov. obdobně např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. 23 Cdo 2793/2020, uveřejněný pod číslem 61/2022 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, nebo obdobně na základě právní úpravy účinné do 31. 12. 2013 rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2007, sp. zn. 32 Odo 1125/2006, uveřejněný pod číslem 96/2008 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

Výhrada „exkluzivity“ hospodářské činnosti v právním řádu

61. Při posouzení otázky, zda podmínka žalovaného pro zápis rozhodce do jím vedeného seznamu rozhodců spočívající v tom, že zapsaný rozhodce nebude vykonávat rozhodčí činnost u jiného tuzemského stálého rozhodčího soudu či společnosti organizující rozhodčí řízení, představuje jednání v rozporu s dobrými mravy soutěže, lze vyjít ze širších souvislostí úpravy hospodářské činnosti v soukromém právu. Nelze totiž pominout, že sám právní řád vymezuje řadu situací, ve kterých buď přímo ukládá, nebo dispozitivně stanoví (resp. existenci příslušného ujednání předpokládá a aprobejuje) povinnost účastníků hospodářské soutěže dodržovat v hospodářské soutěži určitou „exkluzivitu“ výkonu jejich činnosti vůči jinému soutěžiteli. Jedná se o historicky zavedené instituty zpravidla označované jako tzv. zákaz konkurence (resp. zákaz či omezení výkonu konkurenční činnosti) či ujednání o konkurenční doložce.

62. Příkladem lze poukázat na zásadní konkurenční omezení v pracovním právu, konkrétně v ustanovení § 304 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, stanovící možnost zaměstnance vedle svého zaměstnání vykonávaného v základním pracovněprávním vztahu vykonávat výdělečnou činnost, která je shodná s předmětem činnosti zaměstnavatele, u něhož je zaměstnán, jen s jeho předchozím písemným souhlasem. Dále pak lze zmínit ustanovení § 310 zákoníku práce, jež aprobejuje za stanovených podmínek možnost sjednání konkurenční doložky mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, kterou se zaměstnanec zavazuje, že se po určitou dobu po skončení zaměstnání zdrží výkonu výdělečné činnosti, která by byla shodná s předmětem činnosti zaměstnavatele nebo která by měla vůči němu soutěžní povahu.

63. Rovněž v rámci výkonu podnikatelské činnosti stanoví zákon některá významná konkurenční omezení. Zejména pak ve vztahu k zástupci podnikatele, jenž podle § 432 o. z. nesmí při provozu obchodního závodu bez souhlasu podnikatele činit na vlastní nebo cizí účet nic, co spadá do oboru obchodního závodu. Stane-li se tak, může se podnikatel domáhat, aby se jeho zástupce takového jednání zdržel. Kromě toho občanský zákoník obecně

umožňuje (předpokládá) za stanovených podmínek uzavírání konkurenčních doložek mezi soutěžiteli podle § 2975 o. z.

64. Instituty zákazu konkurence jsou pak typické i v právní úpravě činnosti právnických osob. Obecně pro všechny právnické osoby platí, že kdo přijme funkci člena voleného orgánu právnické osoby, zavazuje se, že ji bude vykonávat s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí (§ 159 o. z.), v což spadá též zákaz konkurenčního jednání vůči činnosti právnické osoby (srov. například rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2018, sen. zn. 27 ICdo 62/2017, ze dne 25. 4. 2019, sp. zn. 27 Cdo 2695/2018, a ze dne 13.09.2023, sp. zn. 27 Cdo 3040/2022).

65. Zejména pak právo obchodních korporací upravuje celou řadu situací omezujících dotčené osoby v konkurenčním soutěžním jednání s důsledky stanovenými (rovněž) v § 5 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), (dále též jen „z. o. k.“). Obecně v případě osob, které se fakticky nacházejí v postavení člena voleného orgánu, přestože jimi nejsou, a bez zřetele k tomu, jaký vztah k obchodní korporaci mají, se použijí ustanovení zákona o obchodních korporacích o nepřipustnosti konkurenčního jednání a ustanovení občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích jednat s péčí řádného hospodáře a následcích porušení této povinnosti (§ 62 z. o. k.).

66. Konkrétně pak vůči společníkům veřejné obchodní společnosti (jež jsou podle § 106 z. o. k. rovněž jejími statutárními orgány) zákon stanoví, že bez svolení všech ostatních společníků nesmí společník podnikat v předmětu podnikání společnosti, a to ani ve prospěch jiných osob, ani zprostředkovávat obchody společnosti pro jiného. Společník nesmí být ani členem statutárního nebo jiného orgánu jiné obchodní korporace s obdobným předmětem podnikání, ledaže se jedná o koncern, nestanoví-li společenská smlouva jinak (§ 109 z. o. k.). Tato úprava se přiměřeně použije rovněž pro komplementáře komanditní společnosti (§ 119 z. o. k.).

67. Pro jednatele společnosti s ručením omezeným a členy dozorčí rady společnosti s ručením omezeným platí zákaz konkurence podle § 199 a § 201 odst. 5 o. z. V případě členů představenstva, členů správní rady a členů dozorčí rady akciové společnosti tento zákaz stanoví § 441, § 451 a § 459 z. o. k. Pro členy představenstva a kontrolní komise družstva platí obdobná úprava v § 710 a 722 z. o. k.

68. Existenci závazku výhradního plnění mezi účastníky hospodářské soutěže nebo zákaz konkurence předpokládá rovněž právo obligační. Zvláštní právní úprava je v tomto směru stanovena pro ujednání o výhradním obchodním zastoupení v § 2487 a v § 2518 o. z. Povahu výhradního plnění má v tomto smyslu rovněž ujednání o výhradní licenci k výkonu práva duševního vlastnictví podle § 2360 o. z. Součástí závazku společnosti tvoří povinnost společníka nečinit bez souhlasu ostatních společníků na vlastní nebo cizí účet nic, co má vzhledem ke společnému účelu konkurenční povahu (§ 2727 odst. 1 o. z.).

69. Ostatně možnost uzavírání smluv o výhradní spolupráci či jiných konkurenčních omezeních mezi účastníky hospodářské soutěže předpokládá za určitých podmínek i samo soutěžní právo [srov. nařízení Komise (EU) 2022/720 ze dne 10. května 2022 o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie na kategorie vertikálních dohod a jednání ve vzájemné shodě, popř. viz Sdělení Komise ze dne 14. 1. 2011 – Pokyny k použitelnosti článku 101 Smlouvy o fungování Evropské unie na dohody o horizontální spolupráci (2011/C 11/01)].

70. Z rozhodovací praxe dovolacího soudu přitom plyne, že mezi účastníky hospodářské soutěže není bez dalšího zakázáno ujednání o širším rozsahu konkurenčního omezení

nad zákonem stanovený rozsah či v jiných než zákonem stanovených situacích (tedy nejedná se v tomto směru o zákonem stanovený taxativní výčet), nestanoví-li zákon v konkrétním případě kogentní normou jinak (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2007, sp. zn. 29 Cdo 1053/2007, proti němuž byla ústavní stížnost odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 22. 1. 2008, sp. zn. II. ÚS 30/08, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2010, sp. zn. 29 Cdo 2049/2009, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 11. 2018, sp. zn. 29 Cdo 5943/2016, uveřejněný pod číslem 103/2019 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek; k významu ustanovení čl. 2 odst. 3 Listiny a čl. 2 odst. 4 Ústavy při sjednávání konkurenčních omezení srov. zejména nálezy Ústavního soudu ze dne 1. 11. 1995, sp. zn. II. ÚS 192/95).

Nekalosoutěžní posouzení výhrady „exkluzivity“ hospodářské činnosti

71. Z uvedeného plyne, že uplatňování konkurenčních omezení mezi soutěžiteli v hospodářské soutěži, popř. podmínění hospodářské spolupráce určitým soutěžitelem vůči jinému soutěžiteli takovými omezeními (ať už zvláště smluvně sjednaným či fakticky vyžadovaným), nepředstavuje jev, jenž by měl být sám o sobě v hospodářské soutěži nežádoucí, vůči ostatním soutěžitelům či zákazníkům soutěžně neférový a měl by představovat soutěžně nezdravé pokřivení vztahu účastníků hospodářské soutěže. Ostatně právě soutěžní rozhodování o tom, v jaké podobě a s jakými subjekty bude soutěžitel své působení v hospodářské situaci vykonávat, představuje základní prvek svobodné hospodářské soutěže (a ve smyslu § 1 odst. 2 a § 3 o. z. i soukromého práva vůbec). I pro hospodářskou soutěž (jako formu soukromého styku) platí pravidlo stanovené v čl. 2 odst. 3 Listiny a čl. 2 odst. 4 Ústavy, podle kterého každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá, jež se uplatní i při sjednávání konkurenčních omezení v hospodářské soutěži a jejich dodržování (k tomu srov. zejména již zmíněný nálezy Ústavního soudu ze dne 1. 11. 1995, sp. zn. II. ÚS 192/95).

72. Proto sama skutečnost, že se určitý účastník hospodářské soutěže rozhodne soutěžně spolupracovat pouze s takovými jinými soutěžiteli, kteří se po dobu trvání této spolupráce (nebo i určitou dobu po ní) zaváží (v rámci jejich vlastního rozhodnutí o svém působení v hospodářské soutěži) nevykonávat vymezenou (zpravidla shodnou či obdobnou) činnost pro jiného soutěžitele (zpravidla přímého konkurenta), nemůže představovat takový nežádoucí prvek (fenomén) hospodářské soutěže, jenž by byl v rozporu s dobrými mravy soutěže, jak je tento pojem vyložen ve shora uvedených judikatorních východiscích. Taková podmínka či ujednání (o zákazu konkurenční činnosti) nepředstavuje samo o sobě jednání rozporné s dobrými mravy soutěže ani proto, že může mít vliv na hospodářskou soutěž již ze své podstaty.

73. Tedy ani skutečnost, že si soutěžitel vzhledem ke konkrétní podobě daného trhu bude muset případně zvolit, zda bude výhradně spolupracovat s určitým soutěžitelem nebo volně nabízet své soutěžní výkony soutěžitelům jiným, nepředstavuje zneužití účasti těchto soutěžitelů v hospodářské soutěži nekalou soutěží, neboť soupeření jednotlivých subjektů na hospodářském trhu s cílem poskytnout osobám, s nimiž chtějí navázat spolupráci, co nejlepší podmínky, je jednou z podstat fungování hospodářské soutěže.

74. Tento závěr platí v zásadě bez ohledu na to, jaké konkrétní pohnutky vedou soutěžitele k rozhodnutí o takové výhradní spolupráci. Neboť právě ve volbě určité soutěžní strategie a soutěžních nástrojů, a to i v podobě výběru spolupracujících subjektů a sjednání podmínek soutěžní spolupráce, spočívá svoboda hospodářské soutěže a účasti jejích účastníků na ní, a nikoli její zneužití. Nelze pominout, že právě v takovém svobodném rozhodování se promítá a realizuje též ústavní (hospodářské) právo soutěžitelů na svobodné provozování hospodářské činnosti dle čl. 26 odst. 1 Listiny.

75. Proto je-li taková forma soutěžní spolupráce projevem svobodného výkonu hospodářské činnosti jejich účastníků, nemůže být její posuzování z pohledu dobrých mravů soutěže (tj. ve smyslu posuzování určitého soutěžní jednání jako hospodářského fenoménu) samo o sobě založeno ani na zjišťování (prokazování) a hodnocení její hospodářské opodstatněnosti (resp. legitimacy konkrétního záměru takto spolupracujících soutěžitelů), ať by se tak mělo dít z pohledu samotných spolupracujících soutěžitelů, soutěžitelů jiných či z pohledu (průměrných) zákazníků na relevantním trhu. Jinak řečeno, legitimita výhradní spolupráce soutěžitelů je dána právě svobodou hospodářské soutěže a svobodné účasti soutěžitelů na ní, není-li zákonem stanoveno jinak (srov. zásadu *in dubio pro libertate*; k tomu viz například Hajn, P.: § 2972. In Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol. Občanský zákoník: Komentář, Svazek VI. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1157).

76. Proto podmínku či závazek výhradní hospodářské spolupráce mezi určitými soutěžiteli nečiní nekalým ani sama skutečnost, že takto soutěžitelé reagují na eventuální legislativní změny předpisů o regulaci na daném trhu.

77. K tomu pak lze doplnit, že ač může úmysl jednajícího mít podle okolností věci jistý vliv na posouzení rozporu jednání s dobrými mravy soutěže, je otázka rozporu s dobrými mravy otázkou objektivní, tj. nezávisí pouze na případném úmyslu jednajícího (srov. Pelikánová, I. Komentář k obchodnímu zákoníku. 1. díl, § 1 – 55. 3. vydání. Praha: Linde, 2003, s. 421. Kindl, J. § 2976. In Melzer, F. a kol. Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IX. § 2894 – 3081. Praha: Leges, 2018, s. 1150). Příčina jednání nekalosoutěžního rušitele může být jakákoli, pro posouzení věci pohledem nekalé soutěže je významné pouze to, jak takové jednání působí na hospodářskou soutěž (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2016, sp. zn. 23 Cdo 4422/2015).

78. Na uvedeném závěru pak nic nemění ani skutečnost, že výhradní hospodářská spolupráce určitých soutěžitelů se může negativně projevit v soutěžním postavení jiného soutěžitele, zpravidla přímého konkurenta některého ze spolupracujících soutěžitelů. A to zásadně tím, že takový soutěžitel je z účasti na soutěžních výkonech spolupracujících soutěžitelů (po určitou dobu) vyloučen, a v tomto smyslu tak může jít o jednání, jež je do určité míry soutěžně agresivní a může ovlivnit podobu trhu i z pohledu jeho zákazníků. To je však nevyhnutelný (imanentní) důsledek výhradní soutěžní spolupráce, jež tudíž nemůže sám o sobě vést k závěru o nekalosoutěžní povaze takového jednání. Proto je z hlediska posuzování rozporu jednání s dobrými mravy soutěže nerozhodné, zda si spolupracující subjekty byly takového důsledku na straně jiného soutěžitele vědomy či zda se jednalo o jejich záměr (úmysl). Neboť (jak uvedeno shora) právě snaha o prosazení se a získání soutěžní výhody na úkor jiných soutěžitelů (a jejich soutěžního postavení) je znakem hospodářské soutěže, jež předpokládá i jistou míru agresivity v soutěžních vztazích. Účelem právní ochrany proti nekalé soutěži není zajišťování určitého soutěžního postavení soutěžitelů v hospodářské soutěži.

79. Rozpor s dobrými mravy soutěže by tak musel být způsobem dalšími okolnostmi, než jen toliko samotnou podmínkou či ujednáním tzv. zákazu konkurence zakazující či omezující souběžný výkon činnosti soutěžitelů u více subjektů zároveň, jež soutěžitel činí se soutěžním záměrem a s cílem zlepšit či udržet si své soutěžní postavení, a to i na úkor soutěžních zájmů jiných soutěžitelů (včetně záměru nepřepustit své dosavadní soutěžní postavení novému soutěžiteli).

80. Oproti jednání spočívajícímu ve výhradní spolupráci soutěžitelů je pak nutno odlišovat takové soutěžní jednání, jež má povahu nekalého „přetahování“ zaměstnanců či jiných obchodních partnerů jiného soutěžitele. Není vyloučeno, aby takové jednání mohlo podle konkrétních okolností představovat jednání v nekalé soutěži na základě generální

klauzule podle § 2976 odst. 1 o. z., resp. nepřipustnou formu tzv. zabraňovací soutěže (srov. podle právní úpravy v zák. č. 111/1927 Sb., o ochraně proti nekalé soutěži, účinné do 30. 12. 1950, rozsudek bývalého Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 7. 5. 1934 sp. zn. Zm I 200/32, uveřejněný pod číslem 5008/1934 Sbírky rozhodnutí nejvyššího soudu československé republiky ve věcech trestních, podle právní úpravy v obchodním zákoníku účinné do 31. 12. 2013 usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 1. 2007, sp. zn. 32 Odo 1464/2006; v právní teorii používán též pojem „Behinderungswettbewerb“, jenž však sám o sobě nic neříká o řádném či neřádném charakteru soutěžních opatření; srov. Hajn, P. Soutěžní chování a právo proti nekalé soutěži. Brno: Masarykova univerzita, str. 138. Dále též např. Ondřejová, D. § 2976. In Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014, str. 1781).

81. Takové jednání však má oproti výhradní spolupráci soutěžitelů odlišnou skutkovou povahu. Podstata jeho soutěžní závadnosti z hlediska dobrých mravů soutěže spočívá v přivození újmy jinému soutěžiteli odlákáním jeho zaměstnanců nebo jiných obchodních partnerů nekalými prostředky, a nikoli v ujednání o zákazu konkurence s vlastními zaměstnanci nebo již spolupracujícími obchodními partnery či podmínce takového zákazu vůči jiným soutěžitelům volně se pohybujícím se svými nabídkami na daném trhu. Jinak řečeno, jednání soutěžitele spočívající v nekalém „přetahování“ zaměstnanců nebo jiných obchodních partnerů jiného soutěžitele se vyznačuje soutěžně nepřipustnou nabídkou (či jiným oslovením) směřující právě vůči těmto osobám, resp. jejich nekalým naváděním ze strany oslovujícího soutěžitele k ukončení dosavadního soutěžního vztahu k jinému soutěžiteli (srov. například Skála, K. Nekalá soutěž. Její podstata a stíhání podle zákona ze dne 15. července 1927, č. 111/1927 sb. z. a n. Praha: Nakladatelství „Praetor“, 1927, s. 88. Hamann, L., Buchtela, R., Drábek, J. Soutěžní právo československé. Praha: Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1938, s. 205-206. Patěk, D. Právo proti nekalé soutěži. Praha: Wolters Kluwer, 2020, str. 136; v zahraniční soudní praxi srov. rozsudek německého Spolkového soudního dvora ze dne 4. 3. 2004, sp. zn. I ZR 221/01, uveřejněný v časopisu Soudní rozhledy, 2007, č. 3, str. 121, nebo rozsudky rakouského Nejvyššího soudního dvora ze dne 24. 1. 1989, sp. zn. 4 Ob 119/88, a ze dne 18. 2. 1975, sp. zn. 4 Ob 303/75). A nikoli naopak ve vymezení podoby vlastního soutěžního vztahu (v podobě tzv. zákazu konkurence či konkurenční doložky) se svými (současnými či budoucími) zaměstnanci či obchodními partnery.

82. Ostatně právě takové vymezení soutěžního vztahu vůči vlastním zaměstnancům či obchodním partnerům může sloužit jako účinný nástroj proti snahám o jejich případné nekalosoutěžní „přetahování“ jiným soutěžitелеm, resp. jako prostředek pro zachování personálního (odborného) zázemí soutěžitele či jeho duševního vlastnictví (resp. obchodního tajemství, know-how, důvěrných informací apod).

83. Z hlediska komparativního lze konstatovat, že závěr, jenž by shledával nekalou soutěž v uplatňování výhradní spolupráce v hospodářské soutěži, včetně trhu poskytování služeb rozhodčího řízení, nebyl zjištěn ani v rozhodovací praxi zahraničních soudů (jak bylo dovolacím soudem zjištěno z šetření provedeného prostřednictvím komparativní skupiny Sítě předsedů nejvyšších soudů EU, konkrétně v Belgii, Finsku, Francii, Německu, Nizozemsku a Slovinsku, a rešerší soudní praxe v Itálii, Rakousku, Švýcarsku a Velké Británii). Unijní právo problematiku nekalé soutěže (komplexně) neupravuje (a nejedná se zde ani o nekalou obchodní praktiku podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. 5. 2005 o nekalých obchodních praktikách).

84. K tomu je však třeba doplnit, že odlišné posouzení (zakázanosti) jednání spočívajícího ve výhradní soutěžní spolupráci účastníků hospodářské soutěže může přicházet v úvahu při zkoumání, zda v jeho důsledku nedochází vzhledem ke konkrétním okolnostem

jejich účasti v hospodářské soutěži k právně odlišnému soutěžnímu deliktu (než je zneužití účasti v hospodářské soutěži nekalou soutěží podle § 2976 odst. 1 o. z.), a to k nepřipustnému omezování hospodářské soutěže na relevantním trhu ve smyslu § 2972 o. z., resp. k jejímu vyloučení, omezení, jinému narušení nebo ohrožení ve smyslu § 1 odst. 1 zákona č. 143/2001 Sb. o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže). Konkrétně pak v podobě uzavření (tzv. kartelové) dohody soutěžitelů, rozhodnutí sdružení soutěžitelů či jejich jednání ve vzájemné shodě, jejichž cílem nebo výsledkem je narušení hospodářské soutěže, není-li stanoveno výjimečně jinak (§ 3 odst. 1 zákona o ochraně hospodářské soutěže), nebo zneužitím dominantního postavení soutěžitele či společně více soutěžitelů na újmu jiných soutěžitelů nebo spotřebitelů (§ 11 odst. 1 zákona o ochraně hospodářské soutěže) (resp. podle čl. 101 a 102 SFEU, jde-li o jednání, jež může ovlivnit obchod mezi členskými státy EU).

85. Je tomu tak proto, že kritéria pro posuzování určitého soutěžního jednání při ochraně hospodářské soutěže z hlediska jejich nekalosti (tj. jako určitého soutěžního fenoménu působícího v rozporu s dobrými mravy soutěže újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům) na straně jedné a z hlediska jeho účinků na omezování (narušování) hospodářské soutěže se liší (srov. § 1 odst. 7 zákona o ochraně hospodářské soutěže, ve znění účinném od 2. 6. 2004). Byť tím není vyloučeno, že určité jednání soutěžitele může v souhrnu naplnit znaky obou soutěžních deliktů, ostatně stejně jako i jiného soukromoprávního či veřejnoprávního deliktu. [K tomu pak lze poznamenat, že vzhledem ke zřetelnému, a v současnosti již i tradičnímu, zákonnému odlišení obou druhů deliktů, a to i vzhledem k odlišnému účelu, který jejich právní úprava sleduje, se neuplatní některé dřívější názory právní vědy z období před zakotvením právní úpravy proti omezování hospodářské soutěže v dnešním smyslu (tzv. kartelového či antimonopolního práva), uvažující o možnosti nekalosoutěžního posuzování (některých) deliktů z důvodu jejich účinků na omezování hospodářské soutěže. Srov. např. Skála, K. Nekalá soutěž. Její podstata a stíhání podle zákona ze dne 15. července 1927, č. 111/1927 sb. z. a n. Praha: Nakladatelství „Praetor“, 1927, s. 86. Srov. však opačně již po účinnosti kartelového zákona č. 141/1933 Sb. Hamann, L., Buchtela, R., Drábek, J. Soutěžní právo československé. Praha: Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1938, s. 72-73.]

86. Proto při zkoumání, zda jednání v hospodářské soutěži nepředstavuje její nepřipustné omezování (narušování), a to i s ohledem na možné vytlačování ostatních soutěžitelů z trhu v důsledku spolupráce určitých soutěžitelů či uplatňováním mimořádného (dominantního) postavení soutěžitele na relevantním trhu, lze zohledňovat jak tržní sílu soutěžitelů, tak i účel či důsledky takového (a to i jinak soutěžně mravného) jednání soutěžitelů, resp. nezbytnost či legitimitu výsledku takového jednání, což je třeba vždy posoudit podle konkrétních okolností účasti subjektů v hospodářské soutěži či jejich postavení na relevantním trhu, a to i s ohledem na celkový přínos či škodlivost takového výsledku (resp. jeho legitimitu z hlediska dosažení objektivního hospodářského přínosu) pro fungování daného trhu [srov. například rozsudky Soudního dvora ze dne 15. 12. 1994, Gøttrup-Klim a další Grovwareforeninger proti Dansk Landbrugs Grovareselskab AmbA, C-250/92, ze dne 23. 11. 2006, Asnef-Equifax, Servicios de Información sobre Solvencia y Crédito, SL proti Asociación de Usuarios de Servicios Bancarios (Ausbanc), C-238/05, ze dne 11. 9. 2014, CB v. Komise, C-67/13 P, ze dne 26. 11. 2015, SIA „Maxima Latvija“ proti Konkurences padome, C-345/14, ze dne 18. 11. 2021, „Visma Enterprise“ SIA proti Konkurences padome, C-306/20, ze dne 29. 6. 2023, Super Bock Bebidas SA, AN, BQ proti Autoridade da Concorrência, C-211/22].

87. Není potom důvod, aby se shora uvedené závěry neuplatnily i vůči soutěžitelům na trhu poskytování služeb rozhodčího řízení, ať už jde o samotné rozhodce, stálé rozhodčí

soudy či tzv. arbitrážní centra (k tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 11. 2020, sp. zn. 23 Cdo 3972/2019, uveřejněné pod číslem 48/2021 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek), jejichž postavení v hospodářské soutěži se v tomto směru neodlišuje. Zákon nestanoví žádné zvláštní podmínky ani povinnosti v souvislosti se zápisem rozhodce na seznam vedený stálým rozhodčím soudem.

88. Lze tak uzavřít, že sama podmínka či závazek výhradní spolupráce v hospodářské soutěži není nekalosoutěžním jednáním podle § 2976 odst. 1 o. z. To platí i v případě, kdy takovou podmínku uplatní stálý rozhodčí soud pro zápis rozhodců do svého seznamu.

Posouzení v poměrech projednávané věci

89. V projednávané věci ze skutkových zjištění soudů plyne, že žalovaný jako stálý rozhodčí soud přijal usnesení, kterým do svých vnitřních předpisů zavedl pravidlo, podle kterého je rozhodcům zapsaným na seznamu vedeném žalovaným zakázáno, aby současně působili u jiného tuzemského stálého rozhodčího soudu, popřípadě společnosti organizující rozhodčí řízení, s tím, že pokud tito své působení u těchto institucí v určené lhůtě neukončí, žalovaný je ze svého seznamu vyškrtne.

90. Jak vyplývá ze shora uvedených závěrů, sám takovýto zákaz souběžné konkurenční činnosti žalovaného jako stálého rozhodčího soudu vůči rozhodcům zapsaným na jeho seznamu nezakládá nekalosoutěžní povahu takového jednání. Ze skutkových zjištění soudů přitom nevyplývají žádné zvláštní okolnosti takového jednání žalovaného, než že tak žalovaný učinil se soutěžním záměrem udržet si či případně zlepšit své soutěžní postavení (resp. nepřepustit své dosavadní soutěžní postavení jiným soutěžitelům), a to i v souvislosti s eventuálním přijetím legislativních změn v právních předpisech o pravomoci stálých rozhodčích soudů, jež (nutně) bylo (muselo být) rovněž způsobilé ovlivnit soutěžní postavení ostatních soutěžitelů na daném trhu, tj. rozhodců, dalších stálých rozhodčích soudů (včetně žalobce) a tzv. arbitrážních center.

91. Ze shora uvedených důvodů proto neobstojí ani závěr odvolacího soudu, že nekalost přijetí předmětného usnesení vyplývá z jeho možného negativního vlivu na potenciální účastníky soukromoprávních sporů řešených před rozhodčími soudy, neboť odborníků vykonávajících činnost rozhodce je omezené množství a jestliže zvolí setrvání u žalovaného, poškodí tím jiné rozhodčí soudy a účastníci sporů přijdou o možnost volby rozhodčího soudu. Jak však uvedeno shora, jakákoli podmínka či ujednání o výhradní hospodářské spolupráci soutěžitelů přináší nutně dopad do postavení jiných soutěžitelů, a to zásadně tím, že tito ostatní soutěžitelé jsou z účasti na soutěžních výkonech takto spolupracujících soutěžitelů (po určitou dobu) vyloučeni, což může mít vliv na podobu trhu i z pohledu jeho zákazníků. Tento (povahový) důsledek však z takové hospodářské spolupráce soutěžitelů nečiní jednání nekalosoutěžní, a to ani na trhu poskytování služeb rozhodčího řízení.

92. Proto dospěl-li odvolací soud k závěru, že přijetí předmětného usnesení žalovaným představuje jednání, jež je v rozporu dobrými mravy soutěže, a tudíž jednáním v nekalé soutěži ve smyslu § 2976 odst. 1 o. z., není jeho rozhodnutí správné.

93. Zároveň nelze pominout, že žalobce ve své žalobě skutkově vymezil předmětné jednání žalovaného rovněž jako způsob omezení hospodářské soutěže zneužitím jeho dominantního postavení na relevantním trhu a uzavíráním zakázaných dohod mezi soutěžiteli, popř. rozhodnutím sdružení soutěžitelů (přičemž žaloba byla podána především z tohoto důvodu). Proto dospěl-li odvolací soud v důsledku shora uvedeného nesprávného právního názoru k závěru, že je nadbytečné zabývat se otázkou, zda je žaloba důvodná z titulu ochrany hospodářské soutěže, je jeho právní posouzení věci neúplné, a z tohoto důvodu rovněž nesprávné.

94. V dalším řízení je tak nutno posoudit, zda vydáním předmětného usnesení žalovaným nedošlo z jeho strany k nepřípustnému omezování hospodářské soutěže na relevantním trhu ve smyslu § 2972 o. z., resp. k jejímu vyloučení, omezení, jinému narušení nebo ohrožení ve smyslu § 1 odst. 1 zákona o ochraně hospodářské soutěže, a to i vzhledem k soutěžnímu postavení dotčených soutěžitelů na relevantním trhu a vlivu předmětného jednání žalovaného na hospodářskou soutěž, a zda jsou tak nároky žalobce (v rozsahu, v němž byl rozsudek odvolacího soudu zrušen) podle § 2900 o. z. důvodné.

V. Závěr

95. Dovolací soud s ohledem na výše uvedené důvody dospěl k závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu není správné a dovolání je důvodné.

96. Jelikož vzhledem k dosavadním výsledkům řízení není možné v dovolacím řízení o věci rozhodnout [§ 243d odst. 1 písm. b) o. s. ř.], dovolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu ze shora uvedených důvodů podle § 243e odst. 1 o. s. ř. bez jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.) zrušil.

97. Protože důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud v dotčeném rozsahu rovněž rozsudek soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

98. Právní názor dovolacího soudu je pro odvolací soud i soud prvního stupně závazný (§ 243g odst. 1 věta první o. s. ř.). O náhradě nákladů řízení včetně tohoto dovolacího řízení rozhodne soud v novém rozhodnutí o věci.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 7. 5. 2026

L. S.

JUDr. Pavel Tůma, Ph.D., v. r.
předseda senátu